

AKHANN'S HISTORIE

Fra Gøglerens beretning:

Jeg ved man ikke vil tro mig. Ikke tro at jeg ikke var den unge gøgler der forførte lille Akhanns uskyldige mor. Og det er da heller ikke at jeg ikke kunne have gjort det. Jeg har altid fundet de bløde kærtegn mellem mand og kvinde den smukkeste musik stjernerne har skabt.

Men selv jeg ville have tænkt mig om to gange og måske længe nok til at styre mine drifter, for det er kendt at bjergenes nærhed skaber tåbelige tanker og grusomme traditioner. Værst af alle var troen på Anéghan, troen på at nogen er skabt til at tjene andre. Af samme grund var jeg dengang for længe holdt op med at besøge de vestligste egne. Så jeg var der slet ikke...

Anéghan græder lydløst, lærte hans mor ham. Lyden må blive inde i dit eget hoved, for vi må ikke græde, ikke skrike. Gråd kommer af smerte, og smerten er vores egen skyld. Derfor må vi ikke græde.

Han huskede smerte før han huskede kærtegn.

Smerte var hvad man brugte til at få en lille dreng til at lystre. Men også efter han havde lært kunsten at lystre, mødte han smerten jævligt. Forvalteren slog hvis ikke man adlød ham omgående. Staldmesteren slog hvis han ikke behandlede hestene ordentligt. Herren slog for at vise hvem der var Herren. Kun hans mor slog ham aldrig.

Kun Herren slog imidlertid hårdt. "Kom op, din forbandede Anéghan. Kom op og stå, forbandede knægt." Herren slog med en lille kæp. Han brød sig ikke om at bruge sine hænder på noget så lavt som en Anéghan, ville ikke røre dem.

Kæppen gjorde forfærdelig ondt. Som regel skar Herren sine kæppe af unge grene, svulmende og spændstige af træsaft. De smertede ikke så hårdt som ældre og mere stive grene. Alligevel hadede Akhann dem mere.

Men smerten var for intet at regne mod den smerte Akhann følte den dag hans mor blev slået. Den dag han første gang forstod.

Herren slog ikke de voksne Anéghan så meget som børnene. Måske mente han de allerede var tilstrækkelig afrettet. Men den dag var Herren fuld og vred. Akhann vidste at han var fuld fordi Staldmesteren netop havde fortalt ham det og fordi Herren havde synligt svært ved at gå lige. Han var netop slingret imod moderen så hun væltede i det lille køkken der hørte til slavernes hus. Måske var det det der gjorde Herren så vred. Måske var han fuld fordi han var vred i forvejen.

"Forbandede hore," skreg han mod Akhanns mor. Hun krøb sammen ved ildstedet ved siden af den lerpotte hun havde tabt. Den lå på jordgulvet ved siden af hende i to stykker, indholdet af stuvning dampende varmt i plamager omkring dem. Akhann forstod dunkelt at det ikke bare var tabet af mad og potte Herren var vred over. Lerpotter tog tid, men kunne laves, og der syntes at være uendelige mængder af mad i fadeburet. Ordet hore derimod var anderledes, rakte ud over situationen omkring dem, fyldte uendeligt.

Herren løftede sin stok og slog. Selv fra sin plads bag døren kunne Akhann se hvor ondt det gjorde.

Moderen skreg ikke. Akhann skreg heller ikke, selv om hans mund åbnede sig.

Herren sparkede.

"Forbandede hore. Ligge og hore med omrejsende gøglere og føde deres horesønner kan du, men passe dit arbejde kan du ikke."

Akhann kendte ordet gøgler, men forstod ikke hvad Herren mente. Det var mere end et år siden der sidst havde været gøglere på gården. De havde kun sovet der to nætter og kun optrådt en enkelt aften, før de fortrak mod Kaer Mans mere givtige markeder. Akhann var helt sikker på at hans mor ikke havde foretaget sig noget med nogen af dem. Ordet gøgler var imidlertid tydeligt nok ikke vigtigt, og som Akhann stod dér i forholdsvis sikkerhed bag døren, forekom det ham at Herren opførte sig som et barn der netop havde lært et nyt ord og derfor skulle bruge det. "Hore! Hore!"

Nu lærte Akhann så også ordet. Han lærte at hans mor var en hore og at det var derfor Herren holdt så meget af at slå hende. Han selv var moderens eneste barn, og så måtte han jo være horesønnen. Det hørte sammen. Men det fik ikke smerten til at gå væk.

Herren sparkede igen. Igen kom der ingen lyd fra hans mor. Ikke før sparket fik hende til at rulle hen i den tabte stuvning. Den var stadig kogende varm og moderen skreg pludseligt vildt.

Herren lo og bøjede sig ned mod moderen. Med sin hånd trykkede han hendes hoved ned mod stuvningen, pludseligt ligeglad med besudlingen fra berøringen af en Anéghan. Moderen skreg igen.

Akhann vidste udmærket at han ikke skulle have gjort det. Men han kunne ikke lade være, ikke når hans mor skreg på den måde. Han sprang ud af sit skjul og mod Herren der stod med ryggen til ham, stadig optaget af den nye leg. Herren havde ikke set Akhann da han kom ind i køkkenhuset, og han stod nu fremoverbøjet i en usikker stilling foran et tændt ildsted.

Brølet da Herren landede i de ulmende gløder, var kraftigt og dyrisk. Hans tilstand havde forhindret ham i at afværge faldet, og nu rodede han rundt i ildstedet som en fanget rotte. Ildstedet var ikke særlig stort, alligevel syntes manden ikke at fatte hvad der var sket eller forstå hvordan han skulle komme væk. Da det omsider lykkedes ham at rejse sig halvt op, ramte hans hoved med stor voldsomhed den tykke jerngryde.

Slaget slog ham ned igen, og denne gang rørte han sig ikke. Akhann stirrede skrækslagen på ham. Herrens hoved var denne gang landet uden for ilden og lå skævt op mod den murede væg, men hans tøj var begyndt at ryge. Som småbitte røgsøjler fra usynlige skorstene. Det var kun et spørgsmål om tid før Herren brændte.

Akhanns mor stirrede også på Herren, hendes forbrændte mund atter lukket og lydløs. Så stirrede hun på Akhann i dunkel forståelse af hvad hendes søn, horesønnen, havde gjort.

Ingen af dem rørte sig, stod fanget i øjeblikkets lammelse, og Akhann vidste ikke siden hvad der kunne være sket hvis ikke Staldmesteren med en række forbandelser var kommet løbende ind. Han brugte ikke tid på spørgsmål, læste måske deres stivnede kroppe og moderens brandsår som en åben beretning. Han trak Herren ud fra ilden ved støvlerne, brugte sin egen kappe til at slå gløderne ud. Herren var bevidstløs.

”Vand!” råbte han til moderen. Hun rev sig selv ud af lammelsen og løb ud af døren da hun opdagede vandspanden var tom.

”Du!” Staldmesteren kiggede på Akhann med forbløffelse. Akhann prøvede hikstende at forklare.

”Ti stille! Du var her slet ikke!”

Akhann tav over for Staldmesterens brændende øjne. Aldrig havde han følt noget lignende, en sådan vrede. Men Staldmesteren var ikke vred på Akhann.

”Jeg sendte dig op til den nordre, nej, ikke den, den søndre mark. For at se til – for at se til den røde hoppe og hendes føl. Jeg ville vide om det stadig gik godt med føllet, eller om de skulle på stald. Bagefter skulle du efterse hegnet. Du fandt en rådden pæl, og det er derfor du ikke er kommet tilbage endnu. Find en rådden pæl, dreng. Eller noget andet. Men kom afsted nu, og kom først tilbage når solen står lavt. Gå ud af brændedøren. Ingen må se dig. Forstår du!”

Akhann forstod ikke, men han behøvede det heller ikke. Staldmesterens øjne var nok til at sende ham afsted, først som en sparket kat ud af køkkenhusets lille dør ud til brændehuset, dernæst listende langs mur og krat indtil han var så langt væk fra gården at ingen bemærkede den lille skikkelse for postyret omkring Herren. Tænk at være faldet over den lille Anéghan-kvinde, tænk at være så usikker på fødderne at det kunne ske, hvilket uheld at han havde ramt selve jerngryden, hvilket held at hans bevidstløshed forhindrede ham i at mærke smerten fra de mange brandsår.

Anéghan-kvindens egne brandsår underbyggede historien, og man troede også på Staldmesterens forklaring om at hun havde forsøgt at redde Herren, men var for svag. Alligevel fandt Forvalteren det sikrest at straffe hende eller måske beskytte hende mod Fruen ved at låse hende inde i det lille hul han brugte til den slags indtil Herren kom til sig selv.

Hullet var gravet ned uden for forvalterboligen og var ikke meget større end at moderen kunne sidde sammenkrøbet uden på noget tidspunkt at kunne strække benene ud. Forvalteren var ikke noget dårligt menneske, eller også så han bare ingen grund til at straffe mennesker unødvendigt hvis det ødelagde deres arbejdsevne. Han fik nogen til at rense huller for de uhumske efterladenskaber fra tidligere beboere før han skubbede Akhanns mor derned. Han tillod hende et tæppe til at varme sig ved om natten, og på Staldmesterens opfordring gav han hende vand at drikke og til at køle sine brandsår med.

Da Akhann vendte tilbage om aftenen, var hullet lukket til og moderen sad i sit mørke. Herren var stadig bevidstløs og det vedblev han at være i tre dage, hvorefter han fortumlet vågnede. Da han intet kunne huske om

begivenheden, fandt Forvalteren det forsvarligt at åbne hullet og trække den sanseløse kvinde op. Hullet var blevet tilsølet igen, bemærkede han, men lod det være til næste gang. Dog sørgede han for rene klæder og vand til kvinden.

Akhann fik lov til at blive hos sin mor den dag og se til hende. Det tog tid før hun havde fået følelse nok i benene til at kunne stavre væk fra hullet med armen omkring Akhanns spinkle skuldre, og endnu længere tid før han fik hende ind i den lille hytte de delte med Haltes familie. Haltes kvinde hjalp ham med at få vasket moderen og rensset det nu stærkt betændte brandsår på kinden.

Det varede mange dage endnu før moderen var i stand til selv at stå, og endnu flere før hun igen begyndte at tale med sin ødelagte mund. I begyndelsen kun enstavelsesord, og selv måneder efter kun korte sætninger. Akhann huskede resten af året som tiden uden tale, tiden uden historier at falde i søvn til, tiden uden den sang som hans mor ellers altid havde været kendt for. Sangene kom kun langsomt igen, og hans mor blev aldrig helt den samme.

Det var musikken der havde gjort det, fortalte Staldmesteren ham. Hans mor havde elsket at synge. Dengang havde hun ikke været Anéghan, men en bondepige der rejste rundt fra gård til gård med sin familie for at hjælpe til i travle tider. Moderen havde været eftertragtet arbejdskraft for sine evner med garn og væv. Og når hun vævede, sang hun.

Hun havde en god stemme og i mangel af instrument tilpassede hun slagene fra vævekammen til sangens rytme. Der var mange der stoppede op for at lytte uden for vævehuset. Staldmesteren var en af dem, når hun kom til gården.

En efterårsdag kom en gruppe gøglere også. Hele eftermiddagen gøglede de med badutspring og festlig optræden. Men om aftenen, spillede de. Nogle af dem spillede til dans, men Akhanns mor satte sig ved det bål hvor de sang.

En af dem sang særlig smukt. En anden spillede blød lut til sangen og en tredje slog rytmen på en lille rund skindtromme. Det var det smukkeste hun nogen sinde havde hørt.

”Hvordan ved du det?” spurgte Akhann forvirret. Staldmesteren smilede bare og fortsatte sin historie.

Efter et stykke tid lagde sangeren mærke til bondepigen, der stille sang med på et omkvæd. Han fik hende til at synge højere, og lidt efter til selv at synge, hvorefter han sang omkvædet. Den næste sang var de fælles om. Hvor længe de derefter sang, vidste kun de selv, for de fortsatte til ilden var brændt ud, alle gået hjem og natten så mørk at da pigen skulle finde vej, fandt hun den sammen med sangeren.

Nogle dage efter rejste gøglerne videre, som gøglere har for vane. Bondepigen blev ved med at synge de nye sange hun havde lært, i hvert fald et stykke tid. Men da hendes mave voksede og gjorde pladsen bag væven trang, holdt hun op med at synge.

Der var love for den slags. Staldmesteren havde aldrig brudt sig om dem, aldrig fundet dem rigtige. Men sagen var den at utugt var strafbart. Hvis bare ikke hun var blevet med barn. Eller hvis bare gøgleren havde lovet hende ægteskab. Men han var langt væk og kom i øvrigt aldrig igen.

Straffen var Anéghan. Og derfor kom Akhanns mor til gården for evigt. Herren havde købt hende for den brøde hun havde begået. Hvad han havde tænkt sig med hende, var ikke svært at regne ud, for Anéghan er ikke mennesker og kan derfor ikke bedrive utugt og heller ikke straffes for det. Men allerede dengang var Fruen på gården hård og kold over for ham, og Herren havde aldrig fået lov til at følge sin lyst fra tanke til seng. Derfor var det at han altid var så hård over for Akhanns mor. Derfor var det at hun var en hore og Akhann en horesøn.

Sådan var det bare.

Den aften græd Akhann Anéghans gråd. Lydløs.